

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LXI. — Izdan in razposlan dne 12. avgusta 1899.

Vsebina: (Št. 147—149.) 147. Cesarski ukaz o nadaljnji veljavi §. 1. cesarskega ukaza z dne 19. julija 1897. l. — 148. Razglas o izvedbi cesarskega ukaza z dne 15. julija 1899. l., o nadaljnji veljavi k §. 1. cesarskega ukaza z dne 19. julija 1897. l. — 149. Ukaz, s katerim se izdaje nov predpis o učiteljski sposobnosti, oziroma o preizkušnji kandidatov učiteljstva na plovstvenih (navtičnih) šolah.

147.

Cesarski ukaz z dne 15. julija 1899. l.

o nadaljnji veljavi §. 1. cesarskega ukaza z dne 19. julija 1897. l. (drž. zak. št. 181).

Na podstavi §. 14. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867. l. (drž. zak. št. 141) ukazujem tako:

§. 1.

Določila §. 1. cesarskega ukaza z dne 19. julija 1897. l. (drž. zak. št. 181) o pooblastilu finančnega ministra, da združi trgovinske zbornice okraja Gorico in Rovinj z okrajem tržaškim v en okraj za priredbo pridobnine prvega razreda, potem določila gledé vkupnih sej pridobninskih deželnih komisij: tržaske, goriške in gradiščanske in pa istrske naj veljajo tudi za priredno dobo 1900/1901 in za na daljnje priredne dobe.

§. 2.

Izvršitev tega ukaza, ki stopi v moč in veljavo dne, katerega se razglasi, je naročena mojemu finančnemu ministru.

V Išču, dne 15. julija 1899. l.

Franc Jožef s. r.

Thun s. r.

Welsersheimb s. r.

Wittek s. r.

Ruber s. r.

Bylandt s. r.

Kast s. r.

Kaizl s. r.

Jędrzejowicz s. r.

Di Pauli s. r.

148.

Razglas finančnega ministrstva z dne 22. julija 1899. l.,

o izvedbi cesarskega ukaza z dne 15. julija 1899. l. (drž. zak. št. 147) o nadaljnji veljavi §. 1. cesarskega ukaza z dne 19. julija 1897. l. (drž. zak. št. 181).

V izvedbo cesarskega ukaza z dne 15. julija 1899. l. (drž. zak. št. 147) o nadaljnji veljavi §. 1.

cesarskega ukaza z dne 19. julija 1897. l. (drž. zak. št. 181) se ukazuje nastopno:

V razglasu finančnega ministrstva z dne 28. julija 1897. l. (drž. zak. št. 182) obseženi ukaz, da se trgovinske zbornice okraja goriškega in rovinjskega združita z okrajem tržaškim v en okraj za nalaganje pridobnine prvega razreda, da se za sedež komisije za ta razred določa davčna uprava v Trstu in da se število udov te komisije ustanavlja s 6, naj velja tudi za naložno dobo 1900/1901 in za nadaljnje naložne dobe.

Kaizl s. r.

149.

Ukaz ministra za bogočastje in nauk v porazumu s trgovinskim ministrom z dne 30. julija 1899. l.,

s katerim se izdaje nov predpis za učno sposobnost, oziroma o preizkušnji kandidatov učiteljstva na plovstvenih (navtičnih) šolah.

Na podstavi Najvišega pooblastila sem ukrenil ukazati, da naj na mesto dosedanjega s tukajšnjim razpisom z dne 26. julija 1868. l. (drž. zak. št. 112), izdanega predpisa o preizkušnji kandidatov učiteljstva za matematično-plovstvene nauke na plovstvenih (navtičnih) šolah z dnem, ko se razglasi, st pi naslednji predpis začasno v moč in veljavo.

§. 1.

Splošna določila.

1. Sposobnost za učiteljstvo jezikov, zemljepisja in zgodovine, matematike in prirodnih vednosti na plovstvenih šolah se dokaže s prinosom dotičnega učno-sposobnostnega izpričevala za srednje šole (gimnazije in realke).

2. Sposobnost za učiteljstvo matematike in navtike (plovstva), mornarstva, bočnega računstva in angleščine se dokazuje z izpričevalom o uspešno opravljeni učiteljski preizkušnji pred preizkuševalno komisijo za učiteljstvo na plovstvenih šolah, katero je ministrstvo za bogočastje in nauk imenovalo s sedežem v Trstu.

§. 2.

Preizkuševalna komisija.

1. Preizkuševalna komisija za učiteljstvo na plovstvenih šolah se sestavlja iz najmanj petih

udov, kateri zastopajo v §. 1. al. 2. kot preizkusne stroke oznamene predmete v znanstvenem in učnem oziru.

Vsak ud preizkuševalne komisije dobi svoj nalog za tri leta; vendar se more ta nalog ponoviti po preteku te dobe.

2. Enega uda preizkuševalne komisije imenuje ministrstvo za bogočastje in nauk za njenega ravnatelja ter mu s tem naroči predsedovati pri obravnavah, oskrbovati potrebno dopisovanje ter hraniti spise, ki jih je imeti v poslomernem redu.

3. Nadzornik plovstvenih šol ima, če ni že tako ud preizkuševalne komisije, pravico priučiti biti pri ustnih preizkušnjah, da se osebno prepriča o kvalifikaciji učnih moči, katere pristopajo tem učiliščem. Isto tako pristoji marinskemu oddelku c. in kr. državnega vojnega ministrstva, kakor tudi c. in kr. trgovinskemu ministrstvu pravica, v gori imenovani namen po enega zastopnika pošiljati k ustnim preizkušnjam, v kolikor ti oblasti ništa že tako po kakem svojih organov zastopani v preizkuševalni komisiji.

Ravnateljstvo preizkuševalne komisije je torej dolžno omenjenega nadzornika, kakor tudi po imenovanih oblastvih vsak čas ali pa enkrat za vselej določene zastopnike kratkim potem o pravem času obvestiti, da se bodo imele take preizkušnje.

§. 3.

Skupine preizkuševalnih predmetov.

Posebna preizkušnja kandidatov obseza eno izmed naslednjih skupin predmetov:

A. Matematiko in plovstvo (navtiko);

B. Angleščino, mornarstvo in bočno računstvo.

§. 4.

Oglasilo za preizkušnjo.

1. Da se pripusti k preizkušnji, mora kandidat pismeno prošnjo podati ravnateljstvu preizkuševalne komisije. Svoji prošnji naj priloži:

Za preizkušnjo iz skupine A.

a) Izpričevalo o uspešno opravljeni končni preizkušnji na kaki plovstveni šoli;

- b) sposobnostni dekret za brodника daljne vožnje;
- c) dokaz, da je med vkrcalnim časom podjel najmanj dve prekoocéanski vožnji;
- d) partikularni in opazovalni dnevnik, ki ju je med vkrcanjem pisal kot ladni častnik;
- e) če je med obiskovanjem šole in vkrcanjem, ali med tem in oglasilom za preizkušnjo preteklo več nego eno leto, uradno izpričevalo o vedenju kandidatovem v tem času;
- f) popis svojega življenja, dokaz korenitih studij o plovstvu in povedbo vseh okolnosti, katere preizkuševalni komisiji omogočijo presodbo, ali je kandidat v znanstvenem in praktičnem oziru dovolj pripravljen.

Za preizkušnjo iz skupine B.

Izpričevala in dokaze iz a) do e), izvzemši predložbo opazovalnega dnevnika kakor za skupino A, dalje:

- f) popis svojega življenja in povedbo okolnosti, katere preizkuševalni komisiji omogočijo presodbo, ali je kandidat v znanstvenem in praktičnem oziru dovolj pripravljen;
- g) dokaz, da je bil, zadobivši sposobnostni dekret za brodника daljne vožnje, še eno leto vkrcan, in to ali kakor samostalen ladni poveljuik ali pa za častnika na večih prekoocéanskih ladjah;
- h) dokaz, da je bival več časa v deželah angleške govorice in da je s korenitimi studijami našel priliko, tega jezika popolnoma se naučiti ustno in pismeno in to tako kot pogovornega kakor tudi opravljenega jezika.
- i) Kapitani daljne vožnje, kateri morejo podati dokaz, da so več kot tri leta stalno bivali na Angleškem, v Avstraliji, v Zedinjenih državah severne Amerike ali sploh v deželah angleške govorice in so pri tem poslovali v trgovinskih zavodih, katerih občevalni in opravljeni jezik je angleški, so oproščeni podatke dokaza pod g).

2. Ministrstvu za bogočastje in nauk je pridržano, tudi take kandidate pripustiti, da opravijo učiteljsko preizkušnjo iz angleščine in bočnega računstva, kateri so bili več časa v državah angleške govorice nameščeni kot trgovinski in ladni agenti ali v večih angleških ali ameriškanskih trgovinskih hišah

kot dopisniki, knjigovodje in kaj enakega, ako kažejo ustrezno stopnjo splošne omike.

§. 5.

Zahteve pri preizkušnji vobče.

Da more sploh zadobiti sposobnost za nameščenje kot učitelj v eni izmed obeh skupin A in B na plovstvenih šolah, mora kandidat:

1. s preizkušnjo izkazati korenito znanje v strokah, za katerih podučevanje hoče najprej zadobiti sposobnost,

2. kazati ustrezno splošno omiko in

3. ustno in pismeno lahko in pravilno izražati se v tistem jeziku (italijanskem ali srbsko-hrvaškem), v katerem hoče podučevati.

§. 6.

Mera zahtev v posameznih predmetih.

Od kandidatov učiteljstva za predmete, navedene v §. 3., se zahteva:

Za skupino A.

a) Matematika: Trdno znanje in spretnost v celokupni elementarni matematiki (vštevši trigonometrijo) po njeni aritmetični in geometrični strani. Vajenost v analitični geometriji in tisto znanje diferencialnega in integralnega računa, katero je potrebno, da se globlje seza v matematično-plovstvene stroke. Teorija najmanjših kvadratov, v kolikor je potrebna za plovstvo. Prvine ortogonalne in centralne projekcije, v kolikor se vidijo potrebne za proučevanje kartoznanstva in za grafično reševanje plovstvenih problemov (pokrivanje zvezd, ortodromično plovstvo itd.).

b) Plovstvo: Trdno znanje prvin matematičnega zemljepisja in pa teorije in prakse plovstva v njenem zemeljskem in astronomičnem delu. Izurjenost z instrumenti, ki se rabijo pri tem, in drugačnimi pomagali. Trdno znanje teorije in prakse ladnega magnetizma. Popolna izurjenost v metodah tako zvane „novejše navtične astronomije“. Kartoznanstvo, v kolikor meri na proučevanje plovstva. Teoretično časomerstvo.

Za skupino B.

- a) Angleščina: Sposobnost, kos iz kakega nemškega ali italijanskega pisatelja brez pripomočkov pravilno prestaviti v angleščino, kakor tudi pod istimi pogoji sestavek pomorske ali trgovinske vsebine spisati v angleščini. Sposobnost večo razpravo o dani témi spisati v angleščini (domače delo), pri čemer naj kandidat izkaže slovniško pravilnost in poznanje stilističnih posebnosti tujega jezika. Korenito znanje angleške slovnice. Sposobnost predložene kose iz angleščine spretno predstavljati in prav razlagati. Pravilnost in trdnost v ustni rabi tujega jezika in pa dobro izgovarjanje. Da se ta najde, se en del ustne preizkušnje opravi v angleščini.
- b) Mornarstvo: Elementarno znanstvo ladjetvorstva in teorije o ladji. Pravila vkladanja in meroizkustva. Natančno znanje imen in namena vseh sestavin ladje in njene opreme. Natančno znanje natakulovanja in pritakulovanja, manévrov z ladjo, jadri in kroglesi. Havarije in bremenska dela. Mednarodna izogibna pravila in signalni zakonik.
- c) Bočno računstvo. Teorija in praksa enovitega knjigovodstva in njuna uporaba na bočno računstvo. Uproščenje bočnega računstva na ladjah velikih ladni družeb, ki imajo lastne agencije. Praktično vknjiževanje izmišljenega potovanja z izvrševanjem knjižnih sklepov in zaračunjanja lastniku ladje.

§. 7.

Oblika preizkušnje.

Vsaka preizkušnja obseza tri oddelke:

- I. domače delo,
- II. klavzurno delo,
- III. ustno preizkušnjo.

I. Domače delo.

Če so izpolnjeni v §. 4. oznamenjeni pogoji, dostavi izpraševalna komisija kandidatu naloge za domačo obdelavo.

Domače naloge naj obsezajo posebne predmete preizkušnje tako, da se kandidatu podá prilika dokazati sposobnost za znanstveno delo in korenitost njegovih strokovnih znanosti.

Da se določi število hišnih nalog, ki spadajo na eno skupino, zato veljajo nastopna načela:

Za kandidate skupine A.

Eno hišno nalogo iz matematike,

eno hišno nalogo iz plovstva in

eno hišno nalogo iz kartoznanstva, ladijnega magnetizma ali pa projekcijskega nauka.

Za kandidate skupine B.

Spisanje večje razprave o dani témi praktične vsebine v angleščini,

praktično vknjiževanje izmišljenega potovanja z izvrševanjem knjižnih sklepov in zaračunjanja lastniku ladje,

obravnavo mornarske téme v italijanščini.

Za obdelavo hišnih nalog se kandidatu dá tri mesece časa za vsako nalogo. Ta rok more, če kandidat pred njegovim pretekom prosi podaljšanja, preizkuševalna komisija raztegniti največ na dvojno.

Pri izdelavi hišnih nalog je kandidatu ne samo dovoljena uporaba znanih mu literarnih pomagál, temuč zahtevati je potrebno znanje literature o predmetu. Kandidat mora torej ne samo takoj s konca natanko zabeležiti pomagala, ki jih je sosebno rabil, ampak tudi v izdelku samem učena dela vestno imenovati na tistih mestih, kjer jih je rabil. Slednjič mora pismeno pristaviti izjavo, da je on sam spisal vpodani izdelek in da ni pri tem razen oznamenjenih virov in pomagál rabil ničesar.

Če izpraševanec s popisom svojega življenja vpoloži kako svoje delo, ki je že izšlo tiskano, prepušča se preudarku preizkuševalne komisije, da ga dá veljati za eno domače preizkuševalno delo in ga presoja kot táko.

§. 8.

Razloka o vpodanih delih.

Vpodana dela odkaže ravnatelj preizkuševalne komisije dotičnim strokovnim izpraševateljem, da jih pregledajo in pismeno dadó od sebe svojo sodbo; nato se priobčijo tudi ostalim komisijskim udom.

Pri presojevanju je gledati ravno tako na samostalnost in na ustrezno korenitost znanosti kakor na jasnost v mislih in razložbi ter na stilistično pravilnost in spretnost.

Mnenju o vrednosti del kandidatovih je pristaviti določeno izjavo, ali je kandidat po uspehu dela usposobljen preizkušnjo nadaljevati v tistem obsegu, ki ga je nameraval v oglasilu.

Ako ta pismena dela že dovolj dokazujejo, da kandidat ne ustreza zakonitim zahtevam, naj ga preizkuševalna komisija s prostim priznanilom, oziroma, ko bi to zahteval kandidat, s pravim izpričevalom, ki mu ga dá, izključi od nadaljevanja preizkušnje in zavrne na določen čas.

Če se je našlo, da en del domačih del zadostuje, drugi ne zadostuje, naj preizkuševalna komisija takoj pri reprobaciji razsodi, ali bode kandidatu, če se morebiti zopet oglasi za preizkušnjo, iz vseh ali iz posameznih preizkusnih strok obdelavati nove domače naloge. Če pismena domača dela niso dala povoda zavrniti kandidata, pozove se na klavzurno delo in ustno preizkušnjo.

Veljavnost domačih nalog mine, če kandidat ni v teku bližnjih dveh let, potem ko so bile odobrene, prišel h klavzurni in ustni preizkušnji.

§. 9.

Klavzurno delo.

Klavzurna dela imajo sosebno ta namen, da se najde, v koliko ima preizkuševanec v svojem studijskem krogu tudi brez pomagál trdno znanje.

Za skupino A

se dadó tri klavzurna dela, in to po eno

1. iz plovstva,
2. iz matematike,
3. iz kartoznanstva, ladnega magnetizma ali projekcijskega nauka; in to iz enega teh treh predmetov, kateri ni bil že izbran pri določevanju domačih nalog.

Za skupino B

se daje po ena naloga:

1. iz angleščine,
2. iz mornarstva.

Vsako klavzurno delo se mora izvršiti pod vednim strogim nadzorom.

Čas za dela iznaša deset ur ter se opoldne pretrguje z dvournim odmorom, v katerem smejo kandidati oditi, in to tako, da bode dopoldne in popoldne po pet ur za obdelavo nalog na razpolago. Delovite naloge se kandidatu ne vračajo istočasno, ampak po eno o začetku peturnega roka.

Kar se tiče jasnosti misli in razložbe, je, ker se dadó naloge času in neporabi literarnih pomagál primerne, zahtevati isto, kakor pri domačem delu, če tudi se sme gledé stilistične oblike vsled omejevanja časa kandidatu nekoliko izpregledati.

Za presojo klavzurnih del veljajo ista določila, kakor za domače delo.

§. 10.

Ustna preizkušnja.

Ustna preizkušnja obseza vse predmete kandidatove stroke in se dela v italijanščini. Namen ima, da v predmetih, v katerih je kandidat že delal pismeno, popolni in utrdi uspeh pismene preizkušnje.

Iz učnega jezika se naj kandidati ne izprašujejo posebe, temuč stopnjo, v kateri so zmožni tega jezika, je presojati po njih pismenih izdelkih in po ustni preizkušnji in potemtakem natanko oznameniti v izpričevalu. Vendar je komisiji dano na voljo, da poleg drugih klavzurnih del dá napraviti še eno pismeno delo v tem jeziku.

Pri ustni preizkušnji morajo biti pričujoči ravnatelj preizkuševalne komisije in razen njega vsaj dva druga uda komisije. Ud za italijanščino ali hrvaščino kot učni jezik mora pričujoč biti vsaj pri enem delu uste preizkušnje.

O celokupni ustni preizkušnji vsakega posameznega kandidata je pisati zapisnik. Za sodbo, ki jo je izreči v njem, veljajo v §. 8. navedena določila.

§. 11.

Razloka, je-li izpraševanec dobro opravil preizkušnjo.

1. Ko so končani vsi deli preizkušnje, sestane preizkuševalna komisija, da na podstavi sodbe posameznih oprav in po meri §§. 5. in 6. ustanovljenih zahtev razloči, je-li kandidat dobro opravil preizkušnjo ali ne. O razpravi je pisati zapisnik.

2. Pri tem se je ozirati na znanosti, katere je kandidat pokazal v treh delih preizkušnje, namreč v domačih in klavzurnih delih ter v ustni preizkušnji, in proglasiti je preizkušnjo za dobro opravljeno, če je kandidat izpolnil v §§. 5 in 6 določene zahteve.

3. Če znanstvene oprave izpraševanca dokazujejo, da v predmetih svoje stroke ni še zadobil potrebne korenitosti, ali da njegova splošna omika ne ustreza zahtevam, ki jih je staviti, če pa vendar dajo hkratu upanje, da se mu bo pri nadaljevanih studijah posrečilo zadostiti zahtevam, naj ga preizkuševalna komisija, podelivši mu izpričevalo o njegovih opravah, zavrne ter hkratu določi čas, po katerem najprej se sme oglasiti za preizkušnjo. Ponavljati se sme preizkušnja praviloma še le po preteku enega leta, in samo v posebnega ozira vrednih primerih že, ko preteče pol leta.

4. Kandidati, kateri ne prestanejo tudi druge preizkušnje, je samo s privolilom ministrstva za bogočastje in nauk pripustiti k tretji preizkušnji. Še dalje ponavljati preizkušnjo ni pripustno.

5. Če se kandidat zavrne samo in edino na podstavi uspeha ustne preizkušnje, odloči preizkuševalna komisija, ali mora preizkušnjo ponavljati iz vseh ali samo iz enih in katerih preizkusnih predmetov; dalje ali mu je pri ponavljanju preizkušnje dodeliti olajšavo tako, da se mu odpustčajo domača dela celoma ali deloma. Od klavzure in ustne preizkušnje ni odpusta.

6. Ako slednjič nezadostna znanstvena izobrazba izpraševanca še upanja ne daje, da bo mogel z nadaljnjimi studijami nadomestiti nedostatek, naj ga preizkuševalna komisija kar naravnost zavrne z izpričevalom, obrazložujočim to razloko, brez privolila, da bi smel pozneje ponavljati preizkušnjo. Izpraševancu pristoji v tem primeru utečaj do ministrstva za bogočastje in nauk.

§. 12.

Vsebina izpričevala.

1. Izpričevalo, ki se izda o preizkušnji, ima v sebi:

- a) popolni nacionale izpraševanca (ime, rojstni kraj, starost, studije);
- b) skupno sodbo komisije, ali se je kandidat spoznal kot sposoben za učiteljstvo ali ne, in v poslednjem primeru, ali se je zavrnil začasno ali nepogojno;
- c) z izrečnim oznamenilom nalog in pismenih del, sodbo o znanstvenih opravah kandidatovih v pismeni in ustni preizkušnji;

d) sodbo, v kateri meri je kandidat zmožen, pri podučevanju v svoji stroki uporabljati učne jezike, katere si je izbral.

Vsako sodbo o kandidatu je izreči odločno, brez kakega pristavka, ki bi bil enak kakemu pogoju ali predpostavi.

§. 13.

Moč in veljava izpričevala.

Če je po zadobitvi izpričevala preteklo pet let, ne da bi bil kandidat učil na kaki plovstveni ali srednji šoli, izgubi izpričevalo svojo veljavo; zato mora v takem primeru kandidat opraviti novo preizkušnjo ter tako dokazati svojo učiteljsko sposobnost. Pri ti preizkušnji sme preizkuševalna komisija, po preudarku vseh okolišnosti, kandidatu izpregledati eno ali obe vrsti pismenih del, nikoli pa ne ustne preizkušnje.

§. 14.

Preizkusne odredbine.

Za opravo preizkušnje mora vsak kandidat plačati deset goldinarjev a. v. odredbine. Dolžan jo je plačati, naj je preizkušnjo prestal ali ne.

Odredbino izplača kandidat, ko prejme preizkuševalne komisije dopis, s katerim se mu priobčijo naloge za domača dela, blagajni, katero določi preizkuševalna komisija.

Isto odredbino je plačati za vsako ponavljalno preizkušnjo in tudi takrat iznova, kadar je kandidatu, ker se ni držal roka za klavzurno in ustno preizkušnjo, začeti od kraja.

§. 15.

Poslovodstvo.

1. Preizkuševalna komisija podstoji neposredno ministrstvu za bogočastje in nauk.

2. Ravnatelj komisije mora dopisovati ministrstvu in kandidatom in spise preizkuševalne komisije imeti v poslomernem redu.

3. Ti spisi so:

- a) Splošni: Splošni ukazi ministrstva, rešila ministrstva na vprašanja preizkuševalne komisije in podobni.
- b) Osební spisi: O vsakem kandidatu, kateri se loti preizkušnje pred preizkuševalno komisijo,

se napravi poseben spisen kos, ki mora obse-
zati: pismeno prošnjo kandidatovo s povedbo
izpričeval in njih vsebine, popis življenja nje-
govega, kake razloke ministrstva o dvomih, ali
je pripustiti kandidata k preizkušnji, dopise
preizkuševalne komisije kandidatu, pismena
dela njegova, sodbo preizkuševalne komisije o
pismenih delih, zapisnik o ustni preizkušnji,
zapisnik o končnem posvetovanju preizkuše-
valne komisije in pa kandidatu dano izpri-
čevalo.

Enako je o vsakem kandidatu učiteljstva na
plovstvenih šolah, kateremu je ministrstvo za bogo-
častje in nauk v omogočenje studij podelilo usta-
novno, napraviti poseben spisen kos, ki mora obse-
zati: pismeno prošnjo kandidatovo s povedbo izpri-
čeval in njih vsebine, podelitev od ministrstva in
izkaze o uporabljanju obdarjenca tisti čas, ko je
užival podporo.

Osebne spise je konci vsakega leta predložiti
ministrstvu za bogočastje in nauk v vpogled, ter
opremiti z nastopnimi imeniki:

- a) imenik kandidatov, kateri so se do 31. decem-
bra oglasili za učiteljsko preizkušnjo,
- b) imenik aprobiranih kandidatov,
- c) imenik reprobiranih kandidatov.

§. 16.

V posebnega ozira vrednih primerih more mi-
nistrstvo za bogočastje in nauk po nasvetu pre-
izkuševalne komisije dovoliti odstopa od določil,
obseženih v tem predpisu.

Bylandt s. r.

